

Maxilla

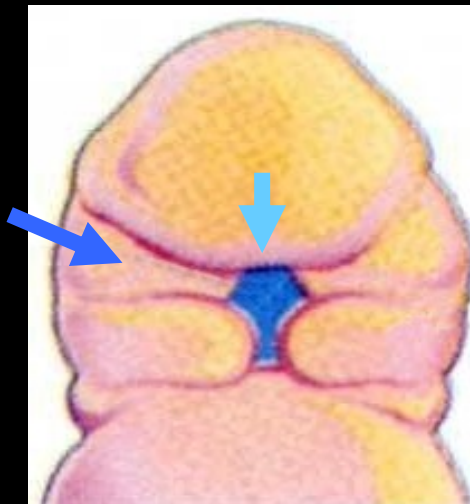

- **párová kost splanchnokrania**
- **jde o kost nepravidelnou, skládá se z těla a 4 výběžků**
- **hl. součást kosterního podkladu střední obličejové etáže – podíl na tvaru obličeje**
- **podíl na stavbě stěn očnice, dutiny nosní, tvrdého patra**
- **nese horní zubní oblouk**
- **je pneumatizovaná (sinus maxillaris)**

Vývoj

Kolem stomodea se objeví 5 obličejových základů:

1 nepárový frontonasální výběžek, 2 párové –
maxilární a mandibulární

Vývoj

Fronto-nasální výběžek

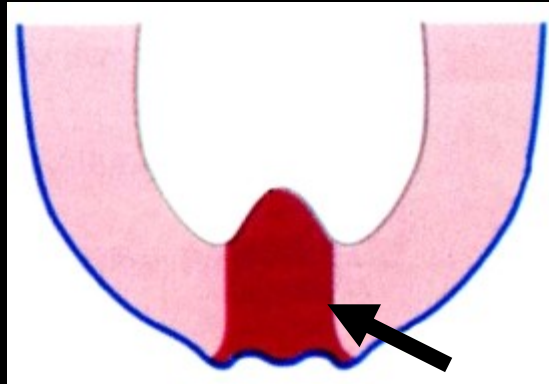
dává vznik: med. a lat. nosním výběžkům

- med. výběžky splynou v intermaxilární segment
- z intermax. segmentu vznikne: premax. část maxily, primární patro, philtrum

Maxilární výběžky jsou podkladem pro zbytek maxilly

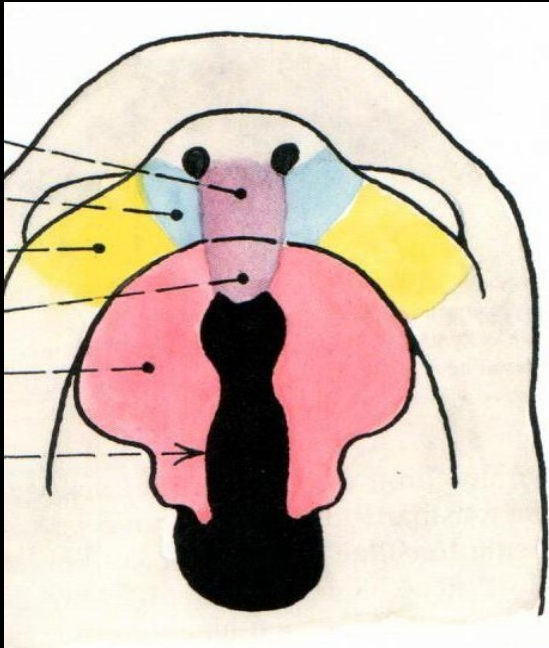
Splývání med. nasálních výb. mezi sebou a s výb. Maxilárním a later. nasálními vede k vytvoření souvislé horní čelisti a rtu, k oddělení nasálních jamek od stomodea – při nedokonalém srůstu mohou vznikat ROZŠTĚPY

Porucha srůstu a diferenciacie intermaxilárního segmentu a mediálních okrajů pr. maxillares má za následek

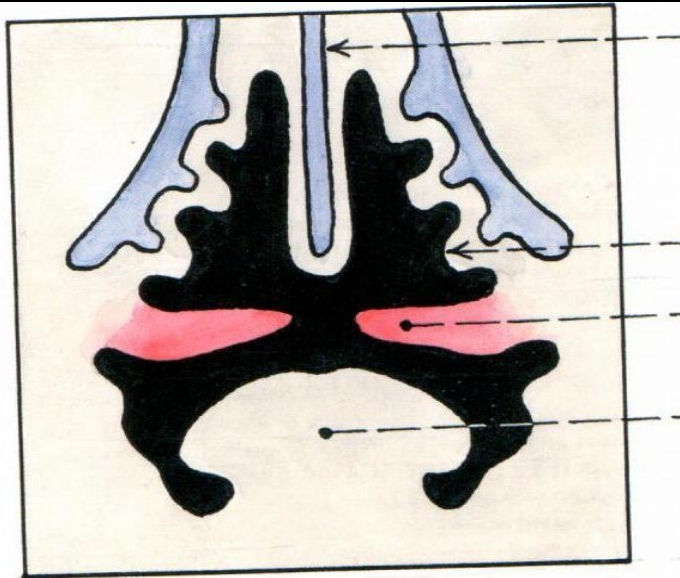

Rozštěpy horní čelisti

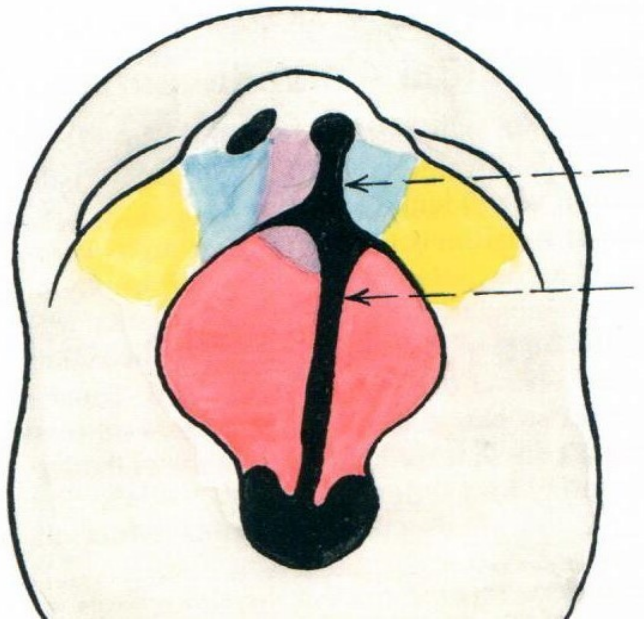
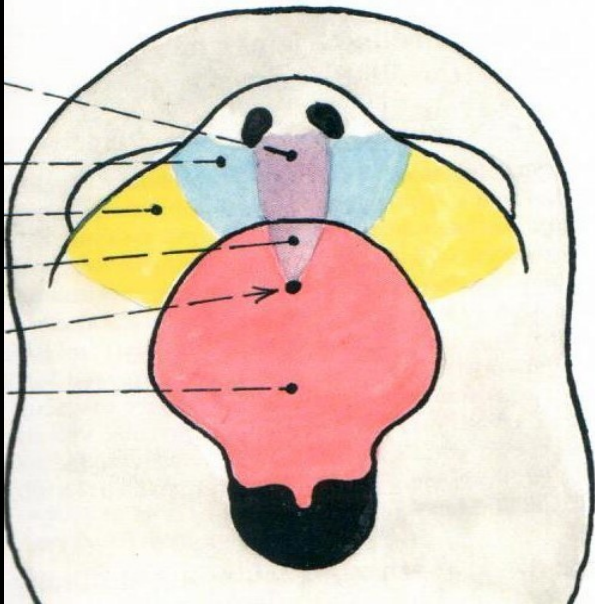
- mezi bočním řezákem a špičákem
- uni či bilaterálně (izolace intermax. segmentu)
- sdruženy s rozštěpy horního rtu
cheilo-gnathoschisis

C

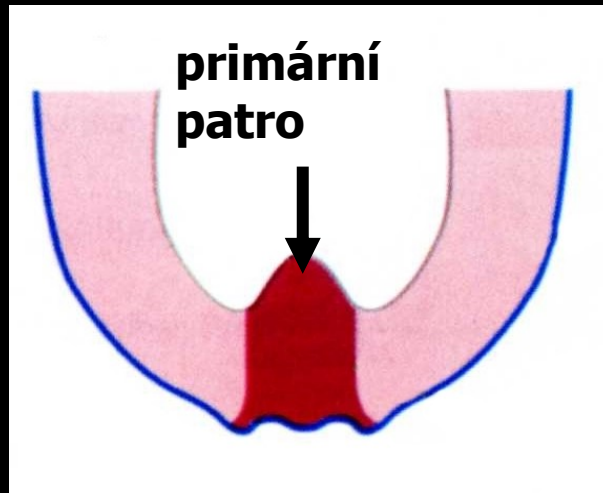
D

Vývoj patra

6. - 12. týden i.u.

Vývoj **primárního patra** (pr. palat. medianus)
z intermaxilárního segmentu

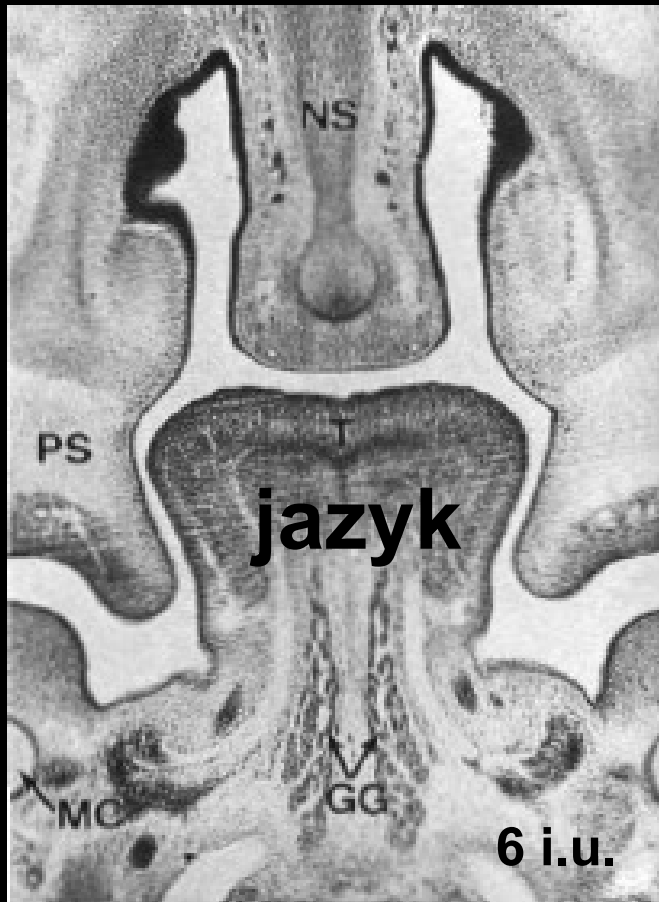

Desmogenní osifikací > **os incisivum**

Vývoj **sekundárního patra**

z plotének vystup. z maxil. výběžků mediálně

- postupné prodlužování a horizontalizace
- splynutí obou plotének ve střední čáře

- srůst nosní přepážky s patrem
- osifikace postupující z maxily > **tvrdé patro**
zadní část sek. patra neosifikuje > **měkké patro**

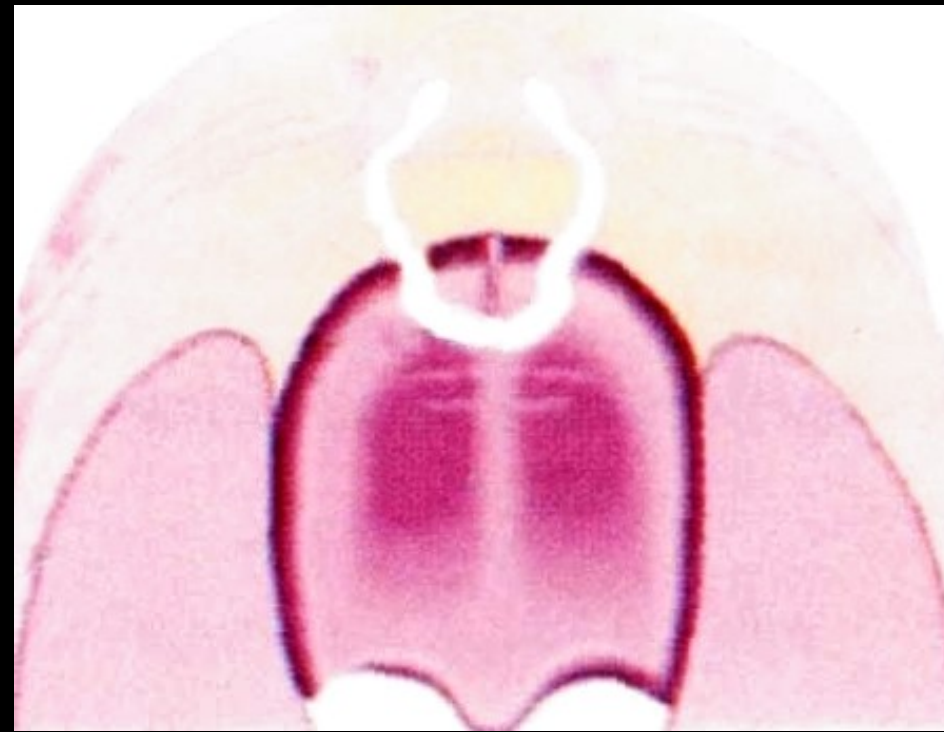
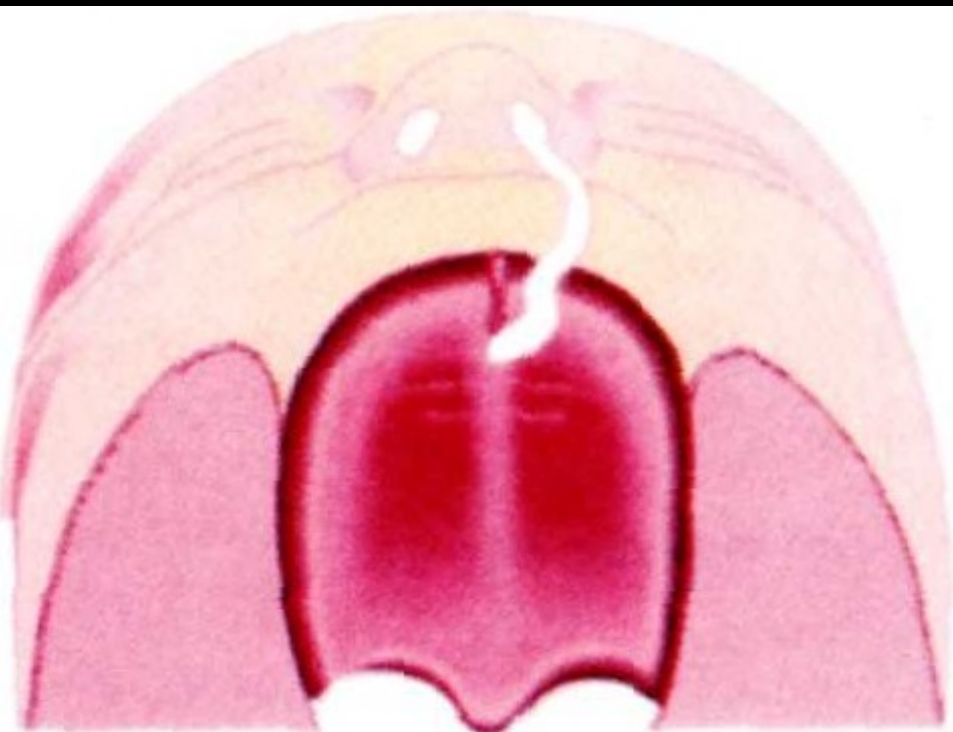
Nedokonalý srůst v oblasti patra

- rozštěpy (nespojení) patra:

- patrové ploténky maxil. výběžků:
  - nesrostou s nosním septem a mezi sebou
  - nepřirostou k dorz. okraji primárního patra
- uni či bilaterální
- samostatné či sdružené

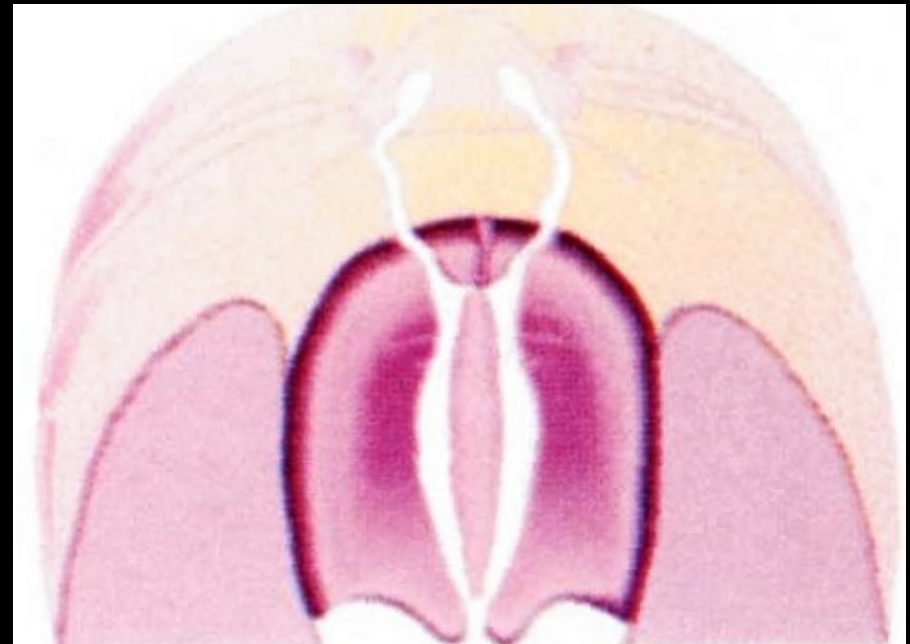
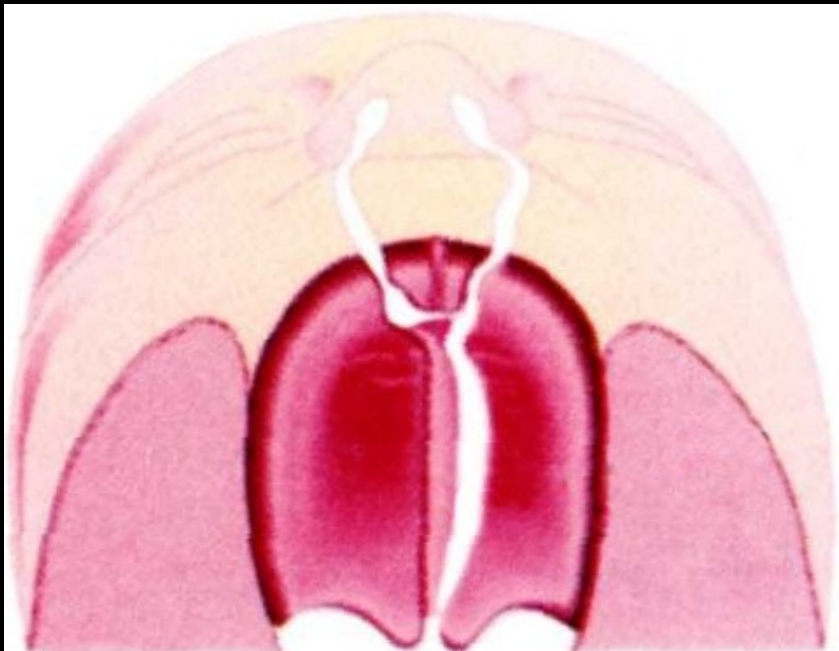
Rozštěp primárního patra

- leží před foramen incisivum
- patrové ploténky nepřirostou k prim. patru
- uni či bilaterální

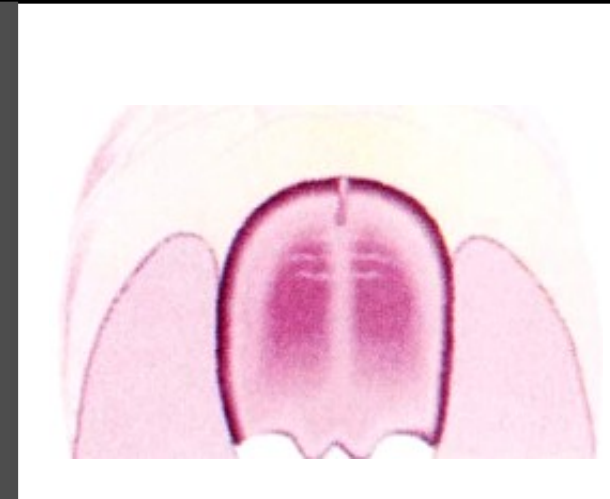
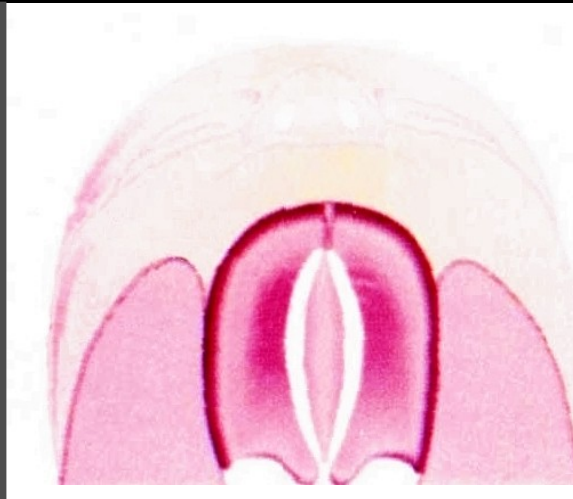
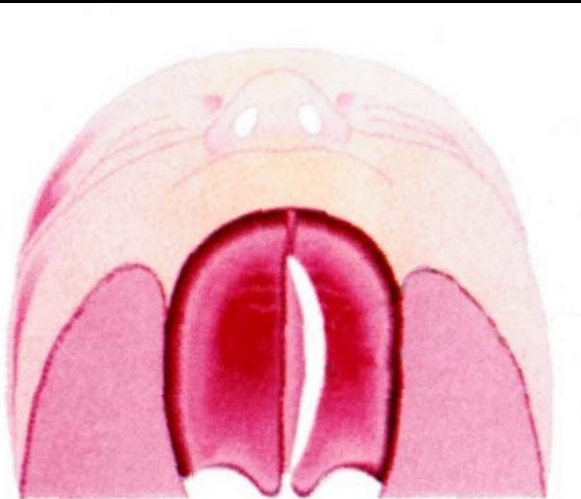
Rozštěp prim. a sek. patra

- rozštěp je před i za foramen incisivum
- patrové ploténky odděleny od primárního patra
- nesrostly v mediální rovině
- nosní přepážka je volná
- uni či bilaterální

Rozštěp sek. patra

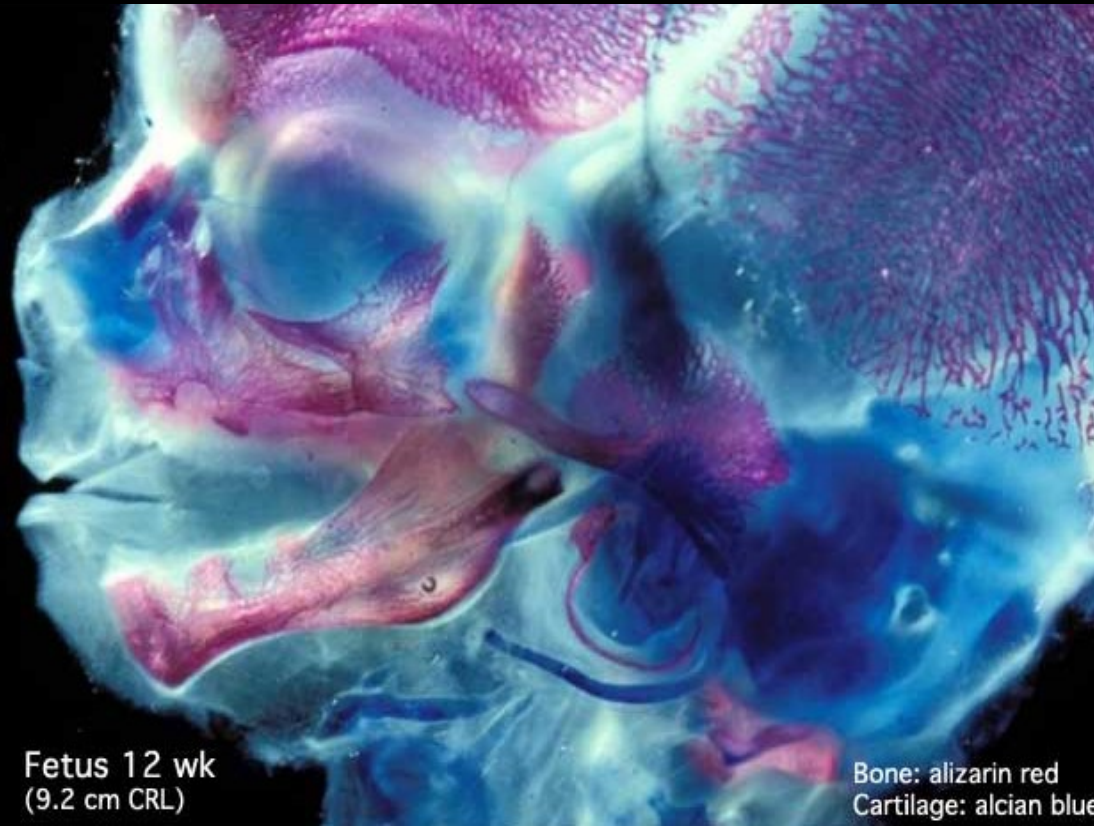
- leží za foramen incisivum
- patrové ploténky nesplynuly
- uni či bilaterální
- mírnější forma je staphyloschisis (uvula bifida)

Osifikace maxilly: desmogenní

Začátek osifikace:

corpus **6. i.u.** , pr. palatinus, premaxila **7. i.u.**

Fetus 12 wk
(9.2 cm CRL)

Bone: alizarin red
Cartilage: alcian blue

Dr. Mark Hill, Wirginia Diewert

Růst a věkové změny

Růst

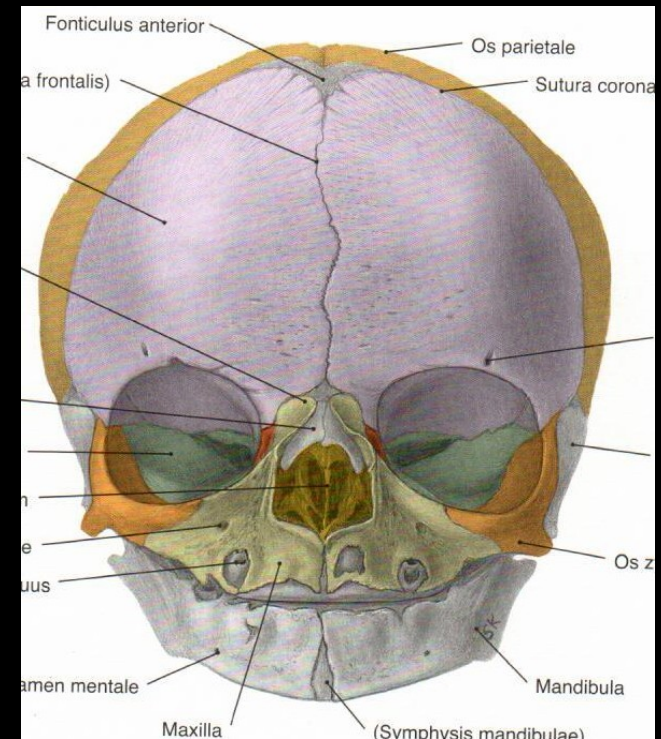
ve švech

- periostální apozicí (doplněnou resorpcí):
  - corpus max. (dopředu)
  - alv. výběžku a patrového výb. (dolů)
  - pr. frontalis (kraniálně)
  - tuber maxillae (dozadu)
    - > místo pro stoličky,
zvětšení sinus maxillaris
(za současné endost. resorpce)

Remodelace v průběhu růstu

Novorozenecká maxilla

- je nízká
- bez proc. alveol.
- v dolním okraji těla zanořeny základy zubů
- Sinus maxil. jen naznačen jako vkleslina, po narození vrůstá buněčný čep ze slizn. dutiny nosní, kt. sekundárně luminizuje

Věkové změny

Resorpce pr. alveolaris

zahájena ve vyšším věku i při přítomnosti zubů

■ vždy po ztrátě zubů

> tvrdé patro se dostane na úroveň s okrajem maxilly, oplošťuje se

- totální náhrada „nedrží“

- ev. obnažení for. incisivum

> atrofie spongiosní kosti > dno sinus maxillaris sestupuje dolů a mezi ním a alveolem zbývá tenká vrstva kompakty

Před zavedením implantátu je nutná tzv. augmentace dna !

Corpus maxillae

Facies anterior

posterior, infratempor.

nasalis

orbitalis

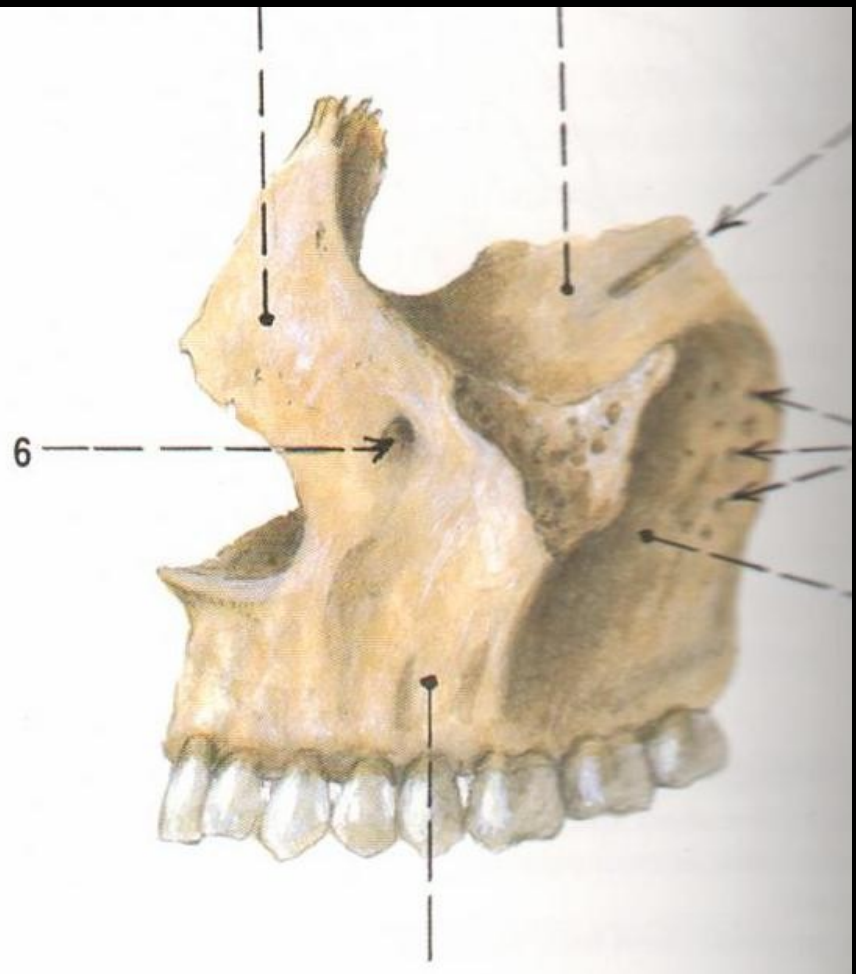
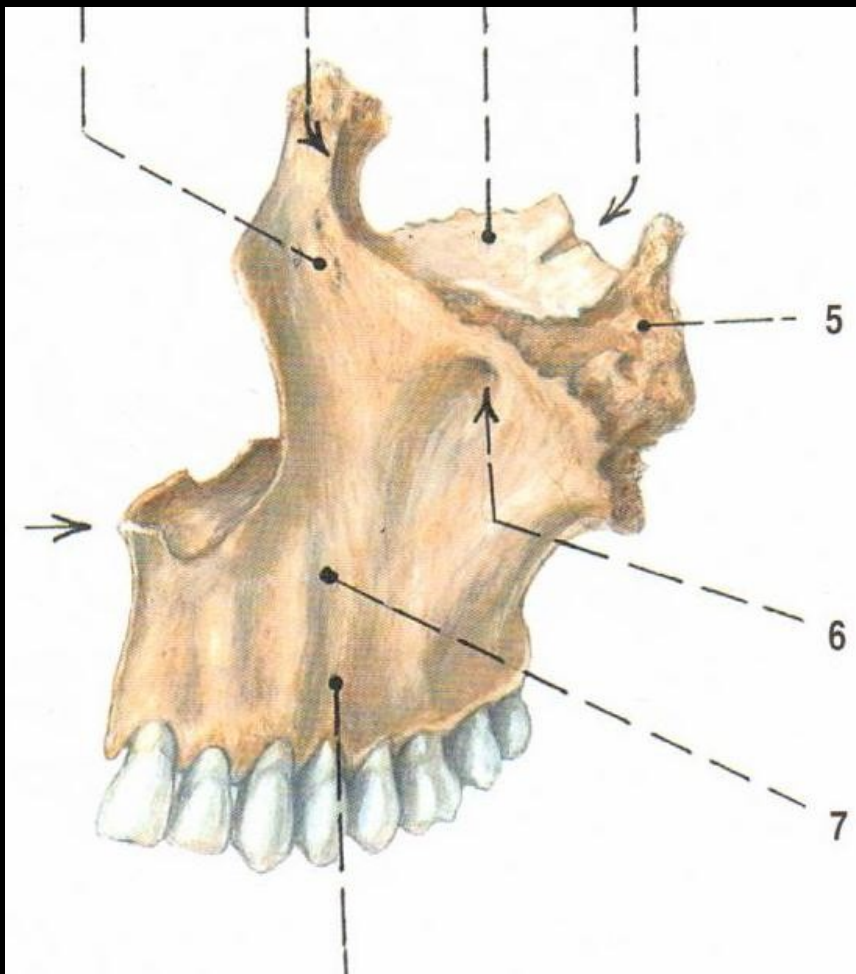
Processus

zygomaticus

frontalis

palatinus

alveolaris

Corpus maxillae

Margo infraorbit.

For. infraorbitale **Anestezie !**

Fossa canina **Operace !**

Fossa incisiva

Incisura nasalis

Pr. alveolaris

Juga alveolaria

Pr. frontalis **Převod žv. tlaku**

Crista lacrim. ant.

Sulcus lacrimalis

Pr. zygomaticus

Převod žv. tlaku

Facies post. (f. infratemporalis)

Crista infrazygomatica **Možné problémy s infiltr. anestezií !**
Převod žvýkacího tlaku

Foramina alv. post. (1-3) **Anestezie !**

Tuberositas maxillae

Tuber maxillae **Možnost odlomení při extrakci !**

Facies orbitalis

- Crista lacrim. ant.
- Sulcus lacrim.
- Sulcus et canalis infraorbitalis

Dehiscence > sec. neuralgie n. infraorb. při zánětu v sinus max.

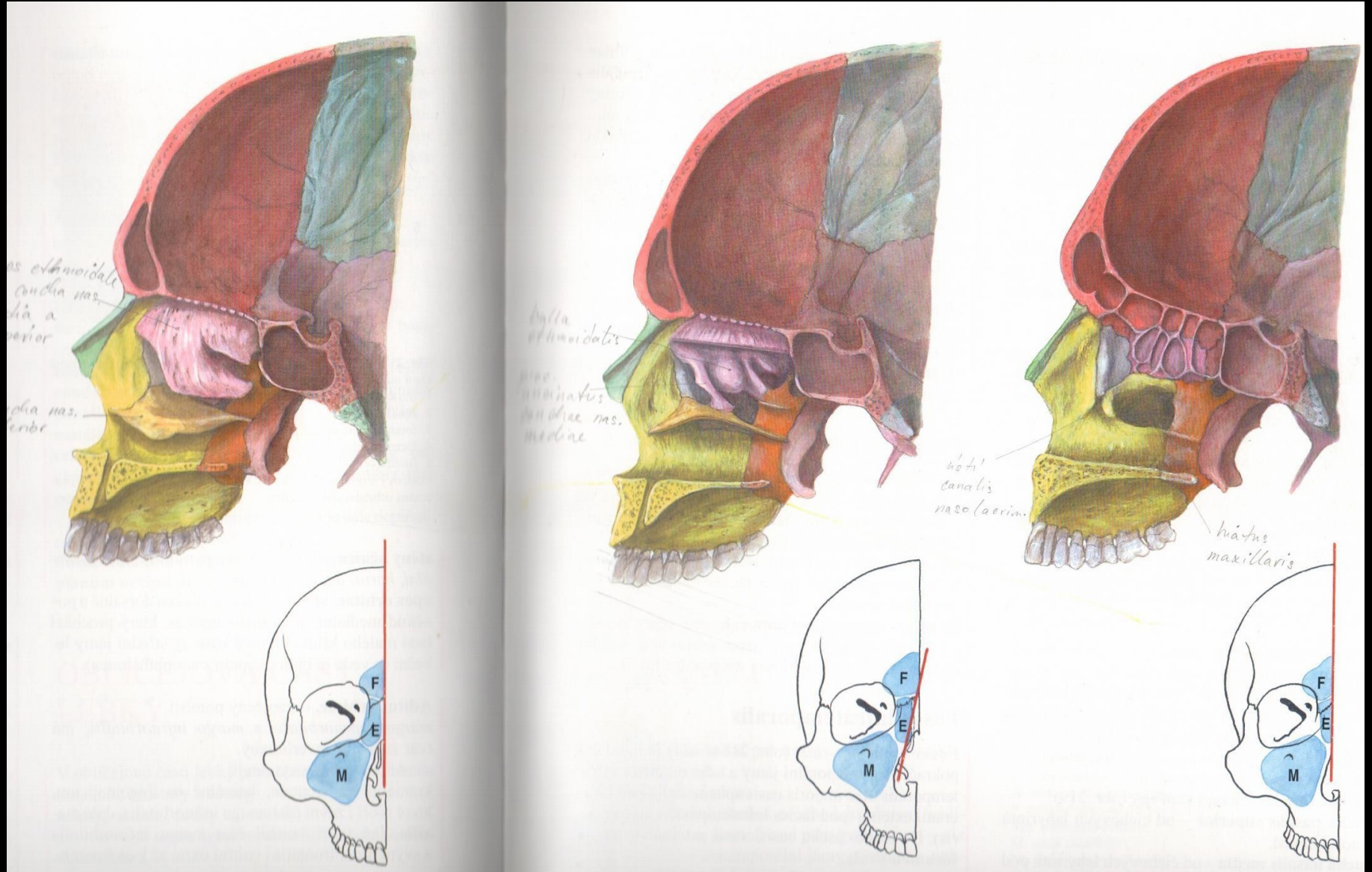

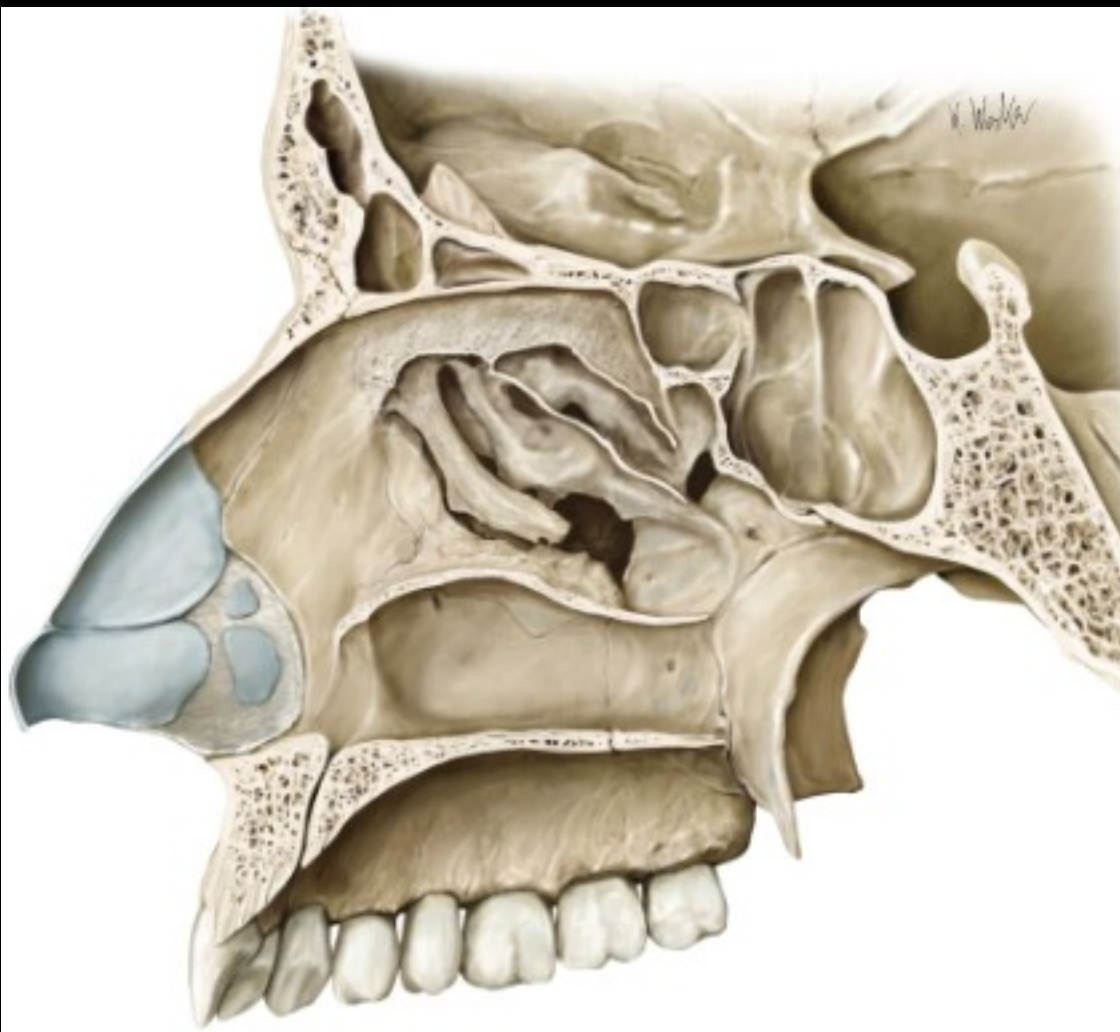
Facies nasalis

Canalis
nasolacrimalis

Hiatus maxillaris

Later. stěna nosní dutiny

**Zmenšení hiatus
maxillaris okolními
kostmi:**

Pr. uncinatus
Bulla ethmoidalis
Conchae nasales

> **Hiatus semilunaris
et infundibulum**

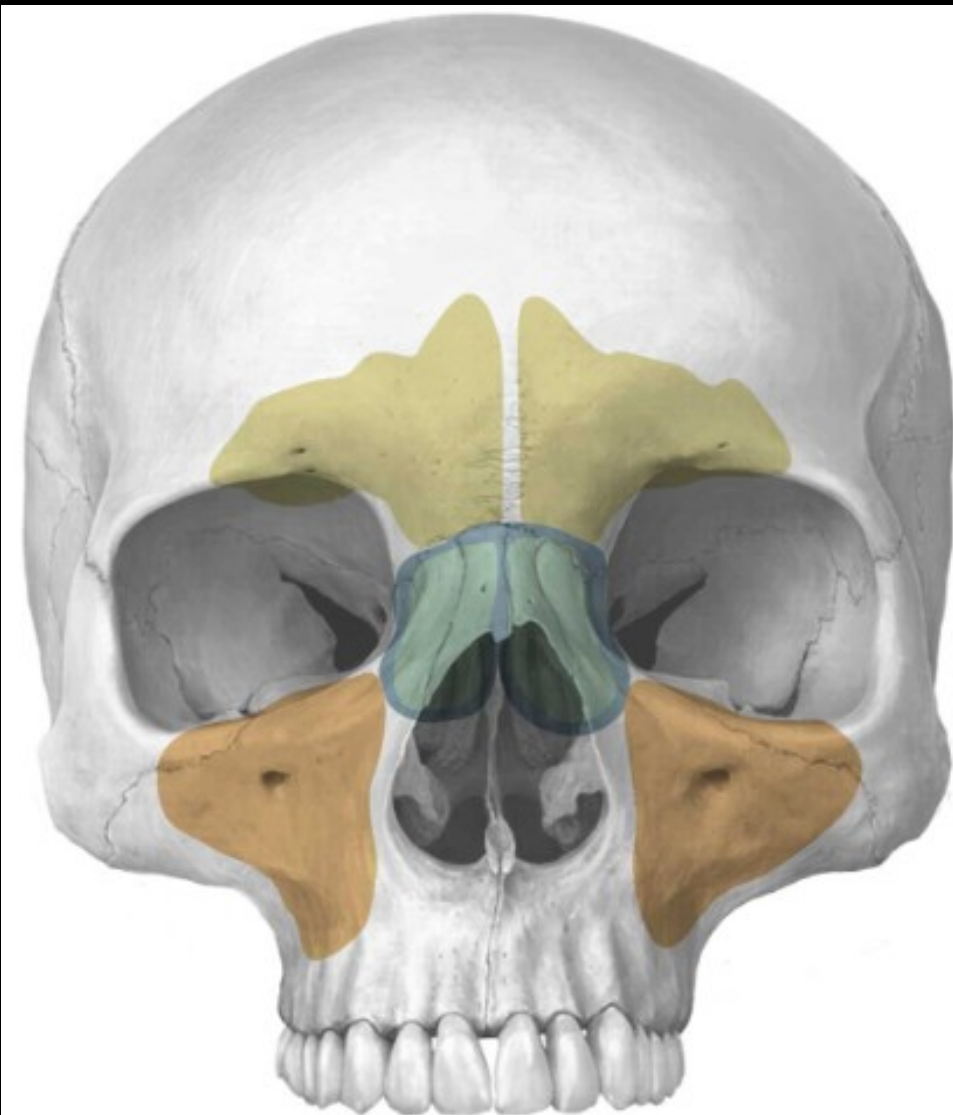
**Dno sinu leží níže
než vyústění !**

Ve-ka a do-kr od pr. uncinatus- je med. stěna sinu
vazivová - **fontanella ant. et post.**

Možná foramina accessoria

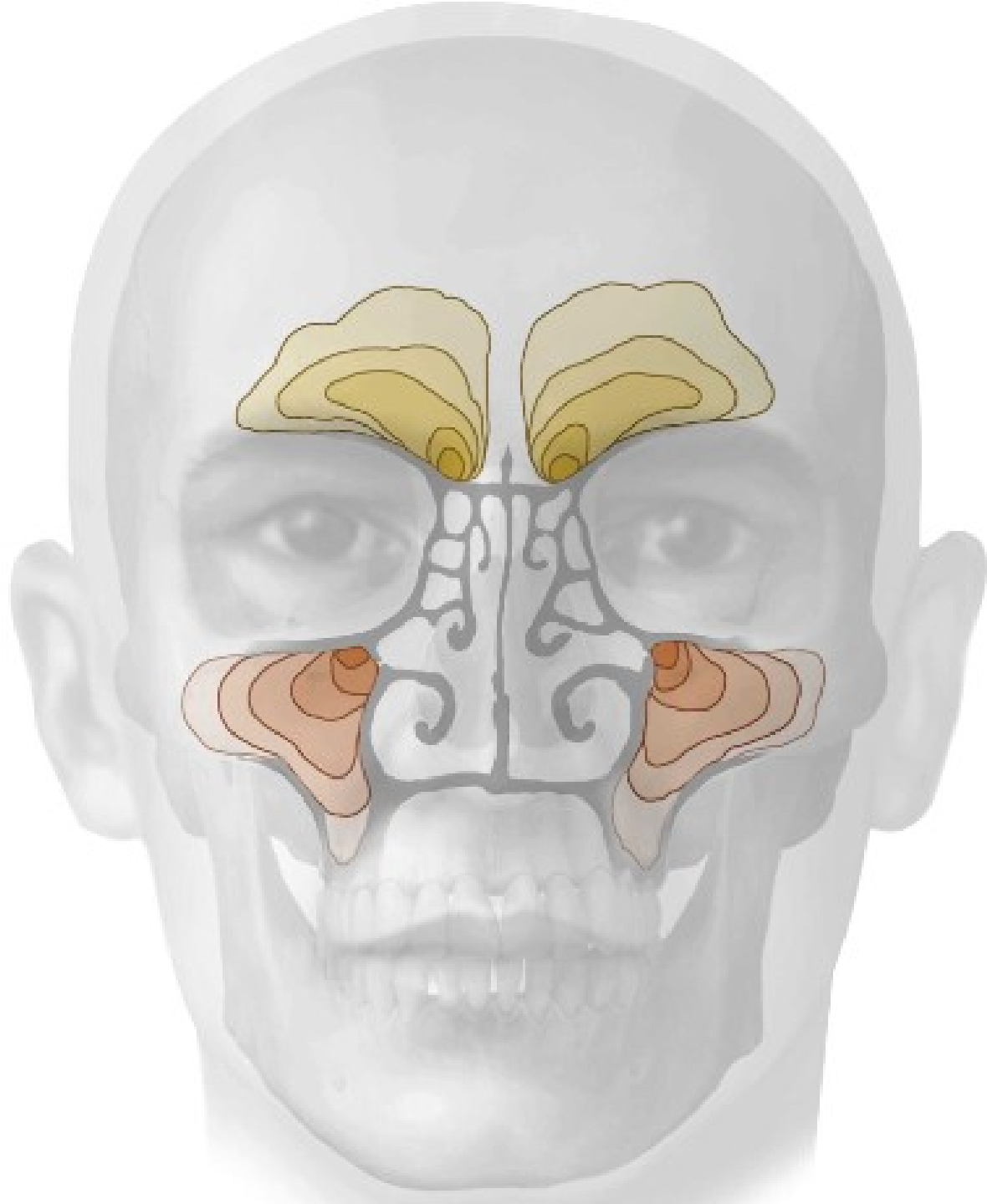

Sinus maxillaris, antrum Highmori

Rozsáhlý, nosní sliz. vystlaný prostor, vyplňuje tělo a částečně zasahuje do výběžků

Kapacita: 15 (25) ml

1 rok (6-8 ml)

4 roky

8 let (10 m)

12 let

20 let

60 let

Dno sinus maxillaris

Ozubená čelist

Bezzubá čelist

**Implantáty -
augmentace**

Septa uvnitř sinus maxillaris

25% - 35%

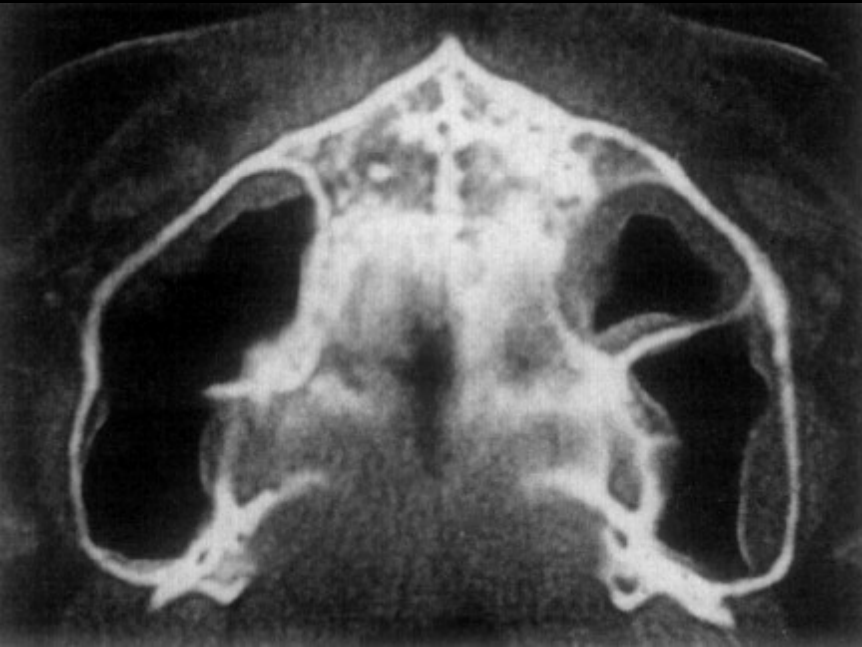
Primární
(vrozené)

Sekundární
(rezidua po
nestejnoměrné
resorpci)

**Nejčastěji v
oblasti dna**

Maxillary sinus septa: incidence, morphology and clinical implication.
1997 G. Krennmair et al. J Cranio Maxillofacial Surg 25:261-265.

CT

RTG

Jako zesílení stěn v místě pilířů přenášejících
žvýkací tlak

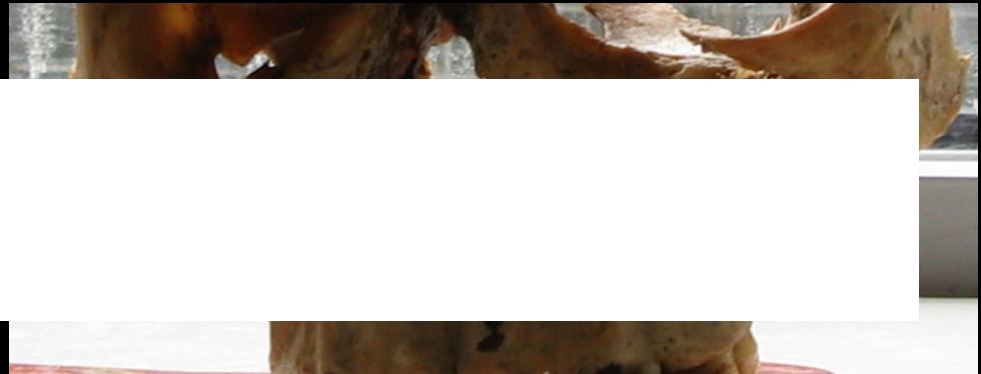
Pozor při aplikaci implantátů !

Preventivní vyš.: CT!

Při zánětech nutno punktovat zvlášť !

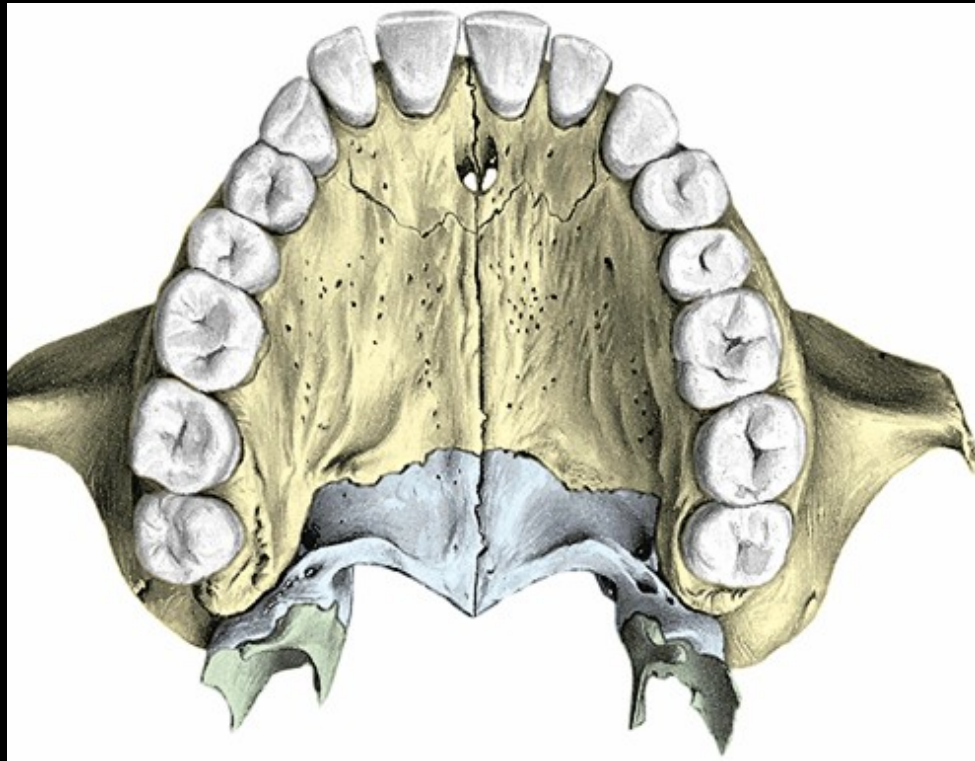
Operační zákrok dle **Caldwell-Luc**

operace čelistní dutiny ze zevního přístupu (fossa canina)

Dnes spíše endonasální výkony - **FESS**

Pr. Palatinus - horizont. ploténka, s premaxilou tvoří
přední 2/3 tvrdého patra

Premaxila - os incisivum

For. incisivum Anestezie

Suturae palatinae Rozštěpy

Torus palatinus Náhrada

Foveolae palatinae

Sulci palatini

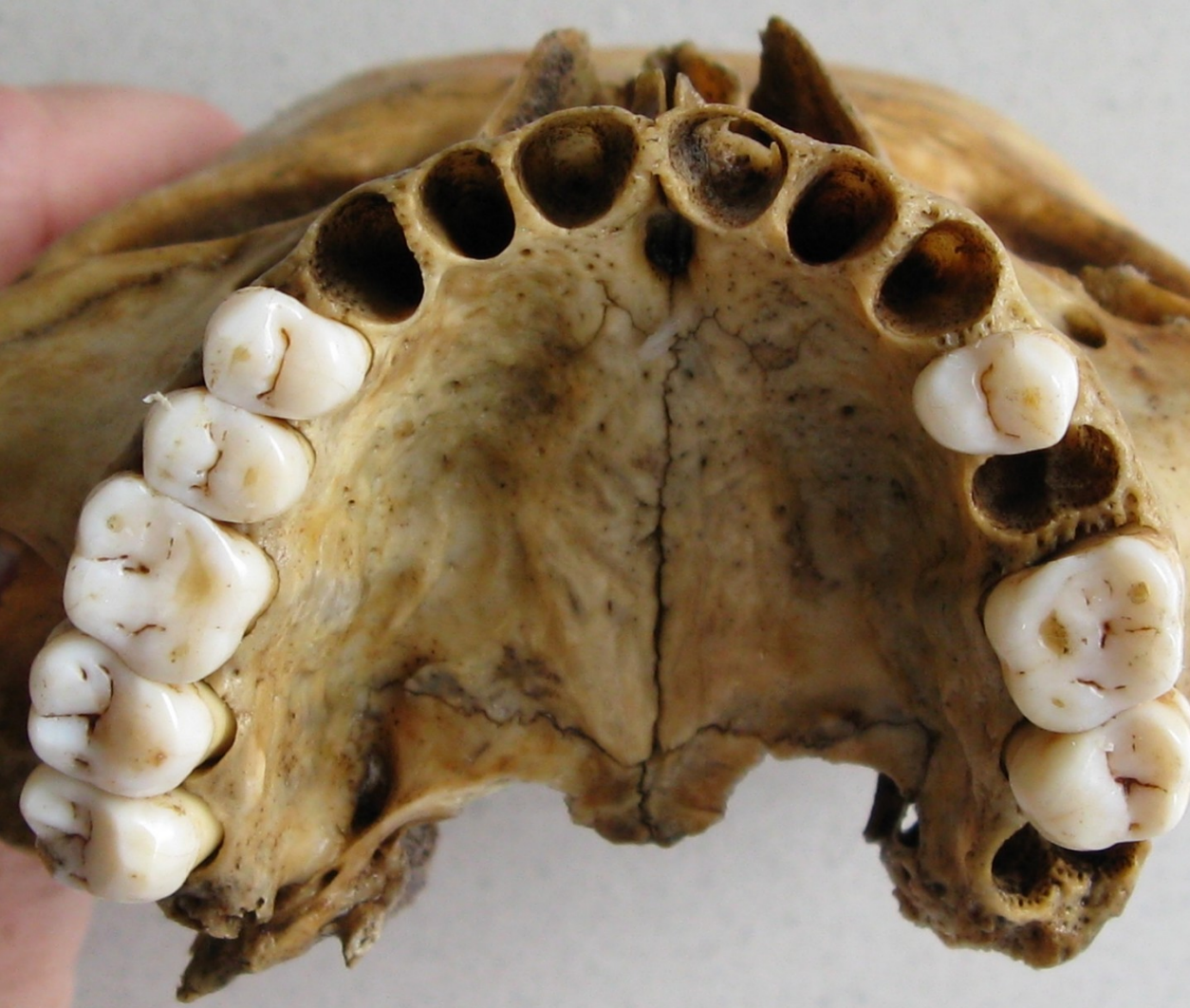
For. palatinum majus

For. palatina minora

Anestezie

Po ztrátě zubů > resorpce patra, hl. v oblasti
lamina horiz. ossis palatini

> ztluštění sliznice

Pr. alveolaris

funkční nástavec
nesoucí zuby

Alveoli dentales
Juga alveolaria
Septum interalv.
Septum intraalv.

Dentoalveolární topografie

1. poloha alveolu vzhledem k ose výběžku
2. poměr kompakty a spongiosy
3. vztah kořenů k architektonickým útvarům

Anestezie

Extrakce

Šíření zánětů

Úrazy

Implantologie

1. Uložení alv. vzhledem k ose výběžku

1-5 excentricky směrem **vestibulárním**

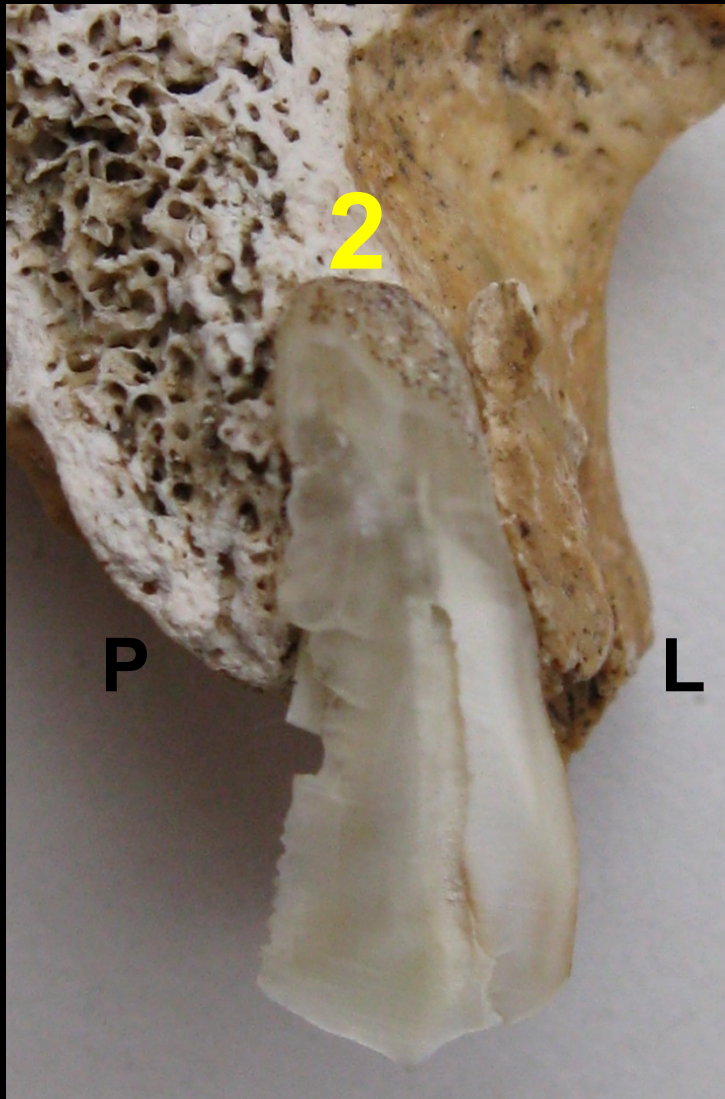
6-7 **v ose** výběžku

8 zaujímá přirozené místo

vybočuje z oblouku

Její zasazení není příliš pevné

2. Poměr kompakty a spongiosy

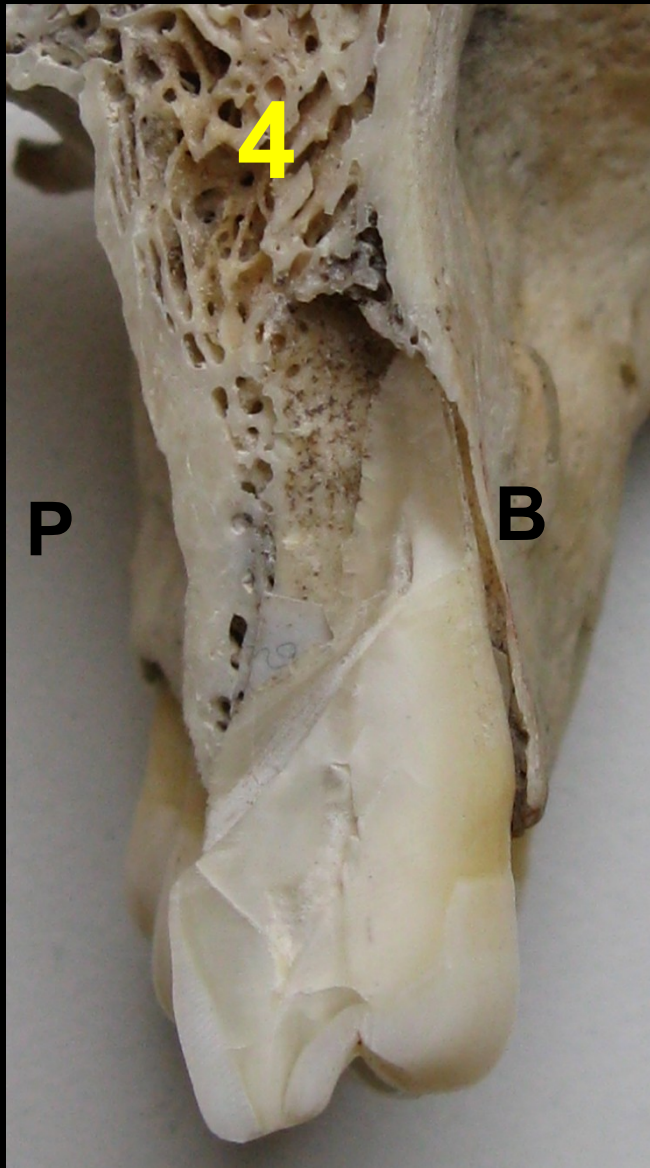

Oblast předních zubů:

Labiálně
kompakta

Palatinálně
vrstva retroalv. spongiosy

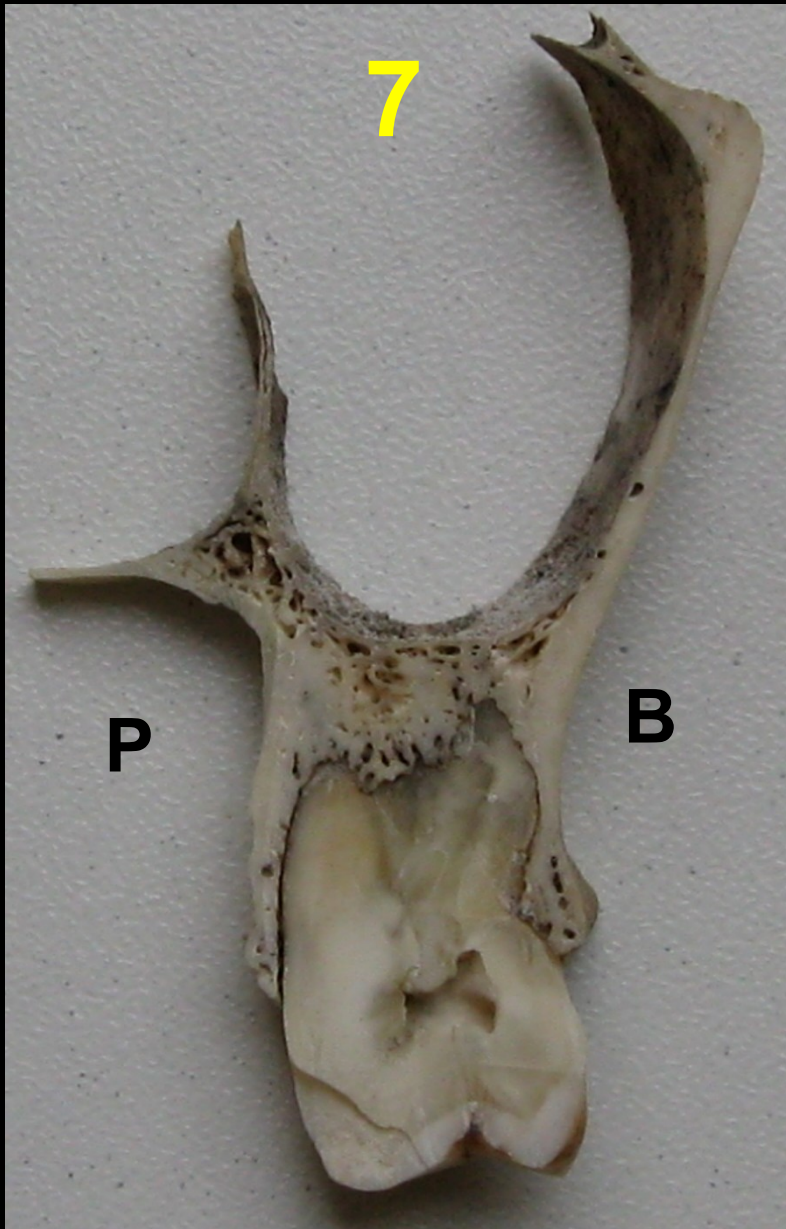
Síla alveolu na patrové straně závisí na
klenutí patra

Oblast premolárů:

Bukálně
tenká kompakta

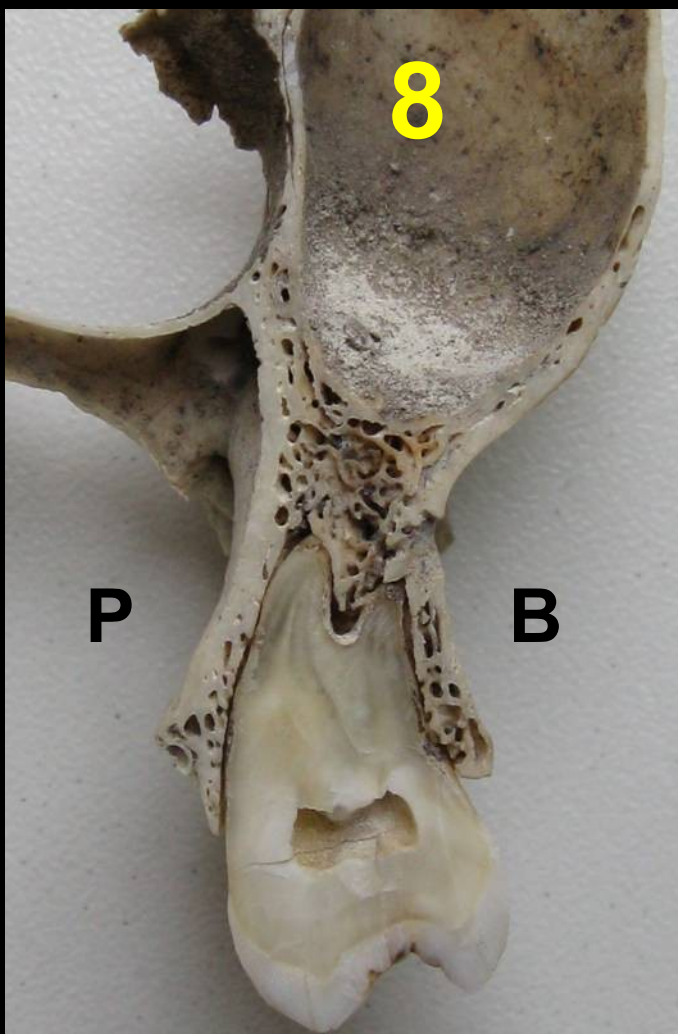
Palatinálně
různě silná vrstva spongiosy
(silnější při nízkém patru)

Oblast molárů:

**Bukálně i palat. tenká
kompakta**

(mimo crista infrazyg. - M1)

Oblast tuber maxillae:

**Bukálně i palatinálně
kompakta + spongiosa**

3. Vztah kořenů zubů HČ k okolním strukturám

Dutina nosní

Sinus maxillaris

Foramen infraorbitale

Kořeny 1,2

vztah k d. nosní **Absces dna d. nosní**

Kořeny 3

uloženy mezi d. nosní a sinus maxillaris

Významný vztah hrotu k avn. infraorbitalis

Šíření infekce z periapikálního ložiska

Kořeny 5-8

Vztah k sinus maxillaris

Sinusitis až empyém sinus max.

Nebezpečí vzniku oro-anthrální komunikace

Nervové zásobení

N. trigeminus

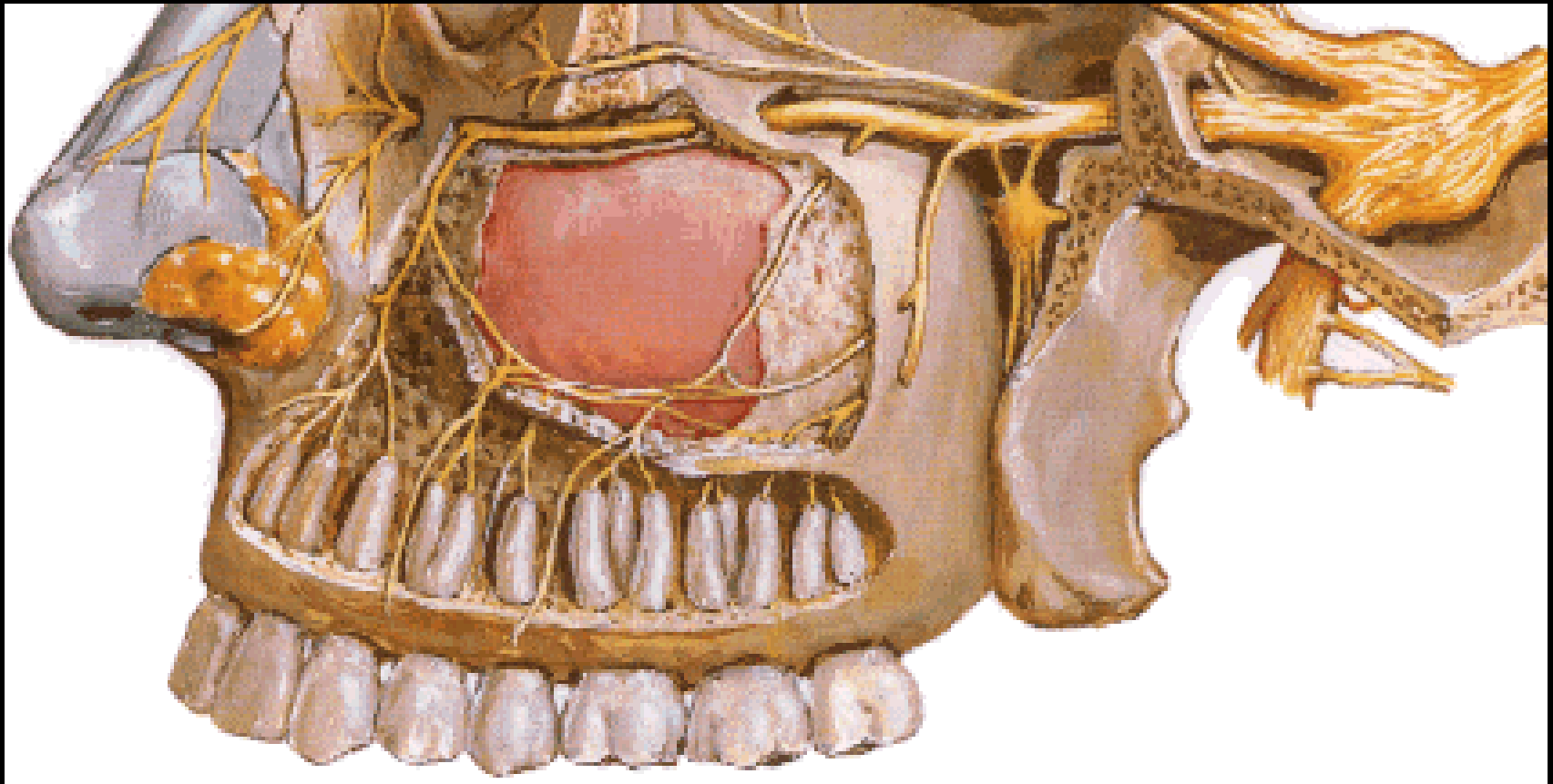
n. maxillaris

n. infraorbitalis

nn. alv. sup. post.

n. alv. sup. med.

nn. alv. sup. ant.

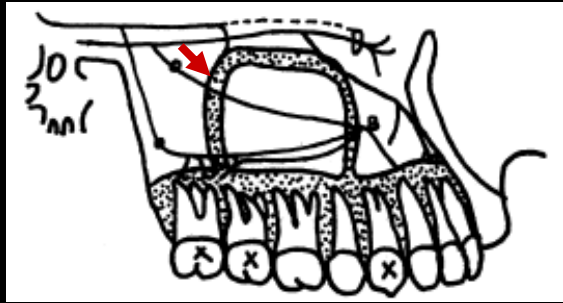

Nn. alv. sup. post.: 1-3 větve. Běží po lat. stěně sinu – in. oblasti molárů. Další větve běžící kaudálně na povrchu (pro měkké tkáně tuber max.

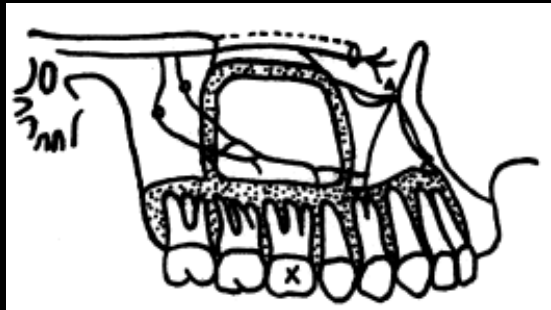
N. alv. sup. med.: (30%) oblast premolárů

N. alv. sup. ant. běží po přední stěně sinu. , oblast předních zubů; často kříží střední rovinu – lok. anestezie!

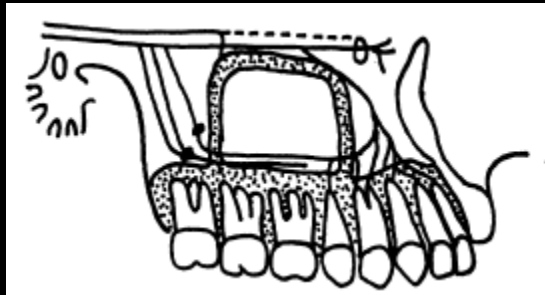
Variace

Neobvyklý odstup n. alv. sup. med. (ve fossa pterygopalat.)

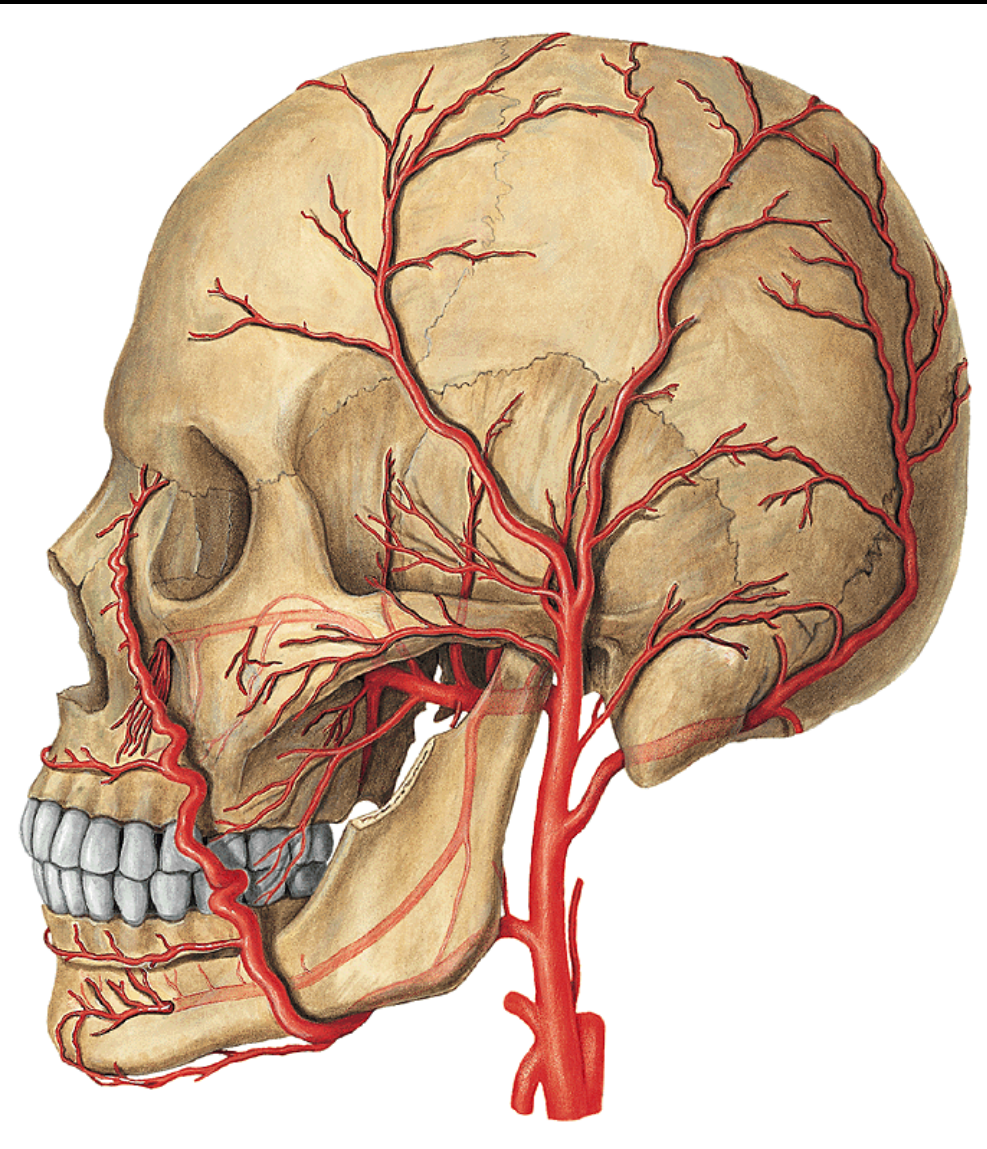

Chybění n. alv. sup. med.

Chybění n. alv. sup. med.

Cévní zásobení

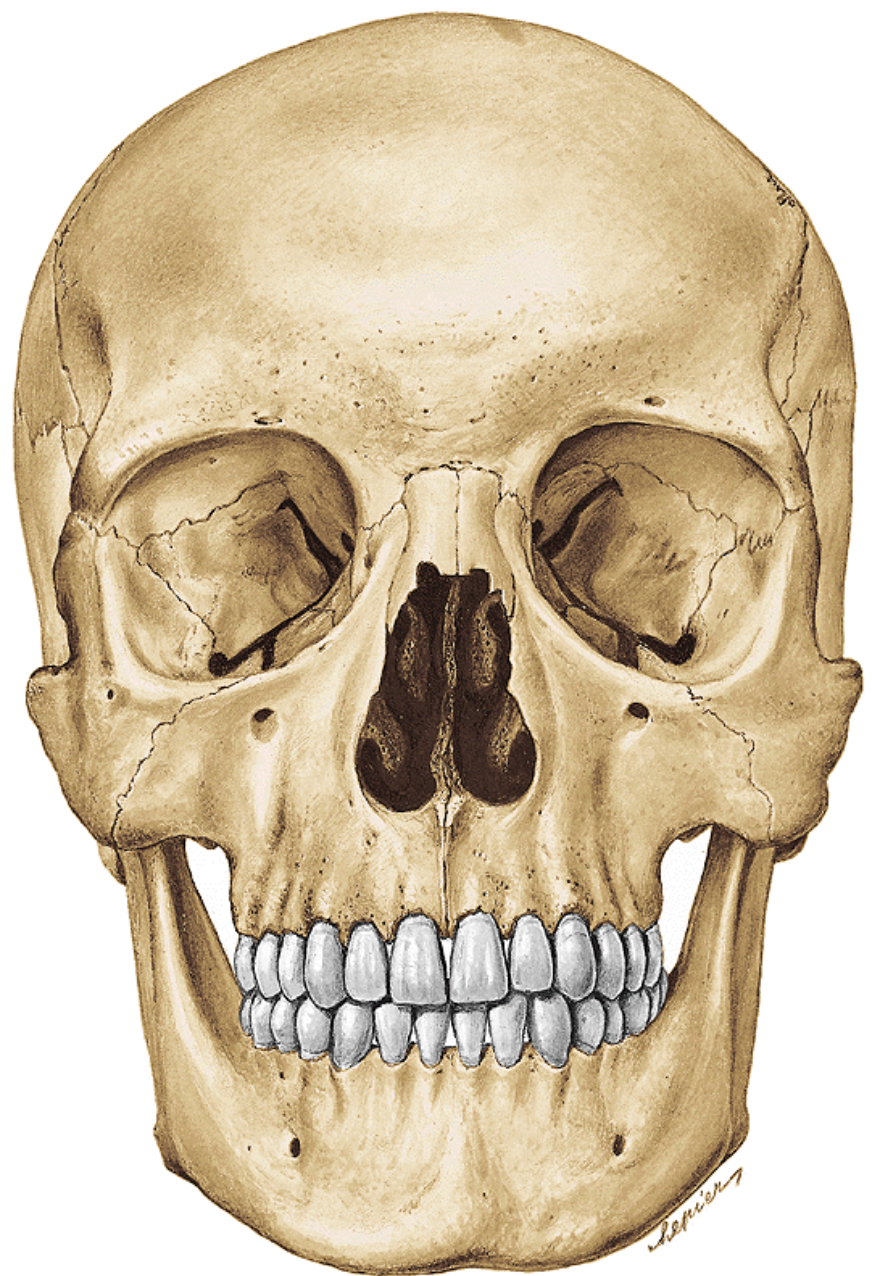
A maxillaris

A. alv. sup. post.

A. infraorbitalis

aa. alv. sup. ant.

Topografické vztahy

Cavum nasi

Cellulae ethmoidales

Orbita

Fossa infratemporalis

Fossa pterygopalatina

Cavum oris

R. buccalis

DOPORUČENÁ LITERATURA

Klinická anatomie pro stomatology

Mrázková O., Doskočil M. (Triton, 2001)

Klinická anatomie ve stomatologii

Klepáček I. (Grada, 2001)

Klinická anatomie zubů a čelistí

Šedý J., Foltán R. (Triton 2009)

References:

- Čihák, R.: Anatomie 1,2,3, Praha, Grada, 2001
- Netter, F.: Atlas of Human Anatomy, 4th ed., Elsevier, USA, 2006
- Naňka, Elišková: Přehled anatomie. Galén, Praha 2009
- Seidl et al.: Radiologie pro studium i praxi, Grada publishing, 2013
- Mrázková, Doskočil: Klinická anatomie pro stomatologii, Albeta, Praha, 1994
- Brand, Isselhard: Anatomy of orofacial structures, 8th edition, Elsevier, USA, 2019
- Fehrenbach, Herring: Illustrated anatomy of the head and neck, 5th edition, Elsevier, USA, 2017
- Moore, Dalley: Clinically oriented anatomy, 5th edition, USA, 2006